

ČIJENA lista: U pretplati za šest mjeseci K 36.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesečno K 3.60.—, u maloprodaji 12 fl. pojedini broj. OGLAŠI primaju se u apravi lista trg Custoza 1

HRVATSKI LIST

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg. Custoza 1. Uredništvo: Sijanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIF HAIN u Puli. — Rukopisi pišu se ne vraćaju.

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

Broj 907

Godina IV.

U Puli, utorak 15. siječnja 1918.

Za narodno ujedinjenje.

U prethodnom broju propočili poziv na sve slojeve našega naroda, na seljaštvo, radništvo i inteligenciju, neka digne svoj glas i neka izrazi čvrstu volju za oslobodjenjem ispod tuđinskoga jarma i ujedinjenjem s ostalom našom istokrvnom braćom. Pamtimo dobro riječi, koje nam u poruku šalje predsjednik češkoga svaza i politički vođa bratskog nam i savezničkog češkog naroda Stanjek, da ako sve u ovaj čas za slavenske narode ne dobijemo, sve možemo izgubiti. Zato treba da ustanemo, da svaki pojedinac, i svi slojevi naroda jasno izraze cijelome svijetu ono, što mi želimo i za čim idemo. Slovensko nas pleme također pozivlje na rad, i pod naslovom „Kaj pa ti Hrvatska!“ donosi ljubljanski „Slovenec“ članak, koji je upravo nama namijenjen, i koga za to i ovdje donosimo, kao mogućni glas opomene i poticanja.

Misao o vlastitoj državnosti uplivala je na cijelom slavenskom jugu kao mogućna električna iskra. Jugoslavenska svibanjska deklaracija probudila je u srcima svekolikih posvema novo shvaćanje o našem narodnom životu. Zapalila je u nama novu vjeru u ljepšu budućnost, istrigla nas je iz duševne bezbrižnosti i pasivnosti. Dozvala nam je u pamet davna vremena, kad se još nije bio u nas zarinuo njemačko-madžarski klin i nečestario, spletkarlo i razdvajao. Misao je osvježila i postavila ju je na realno tlo, da smo Slovenci, Hrvati i Srbi samo grane na mogućnom stablu velikoga troimenog našeg naroda. I to je slablo usadilo u zemlju svoje korijenje kod mora, na ulazu i izlazu naše monarhije u svijet. Danas nije ujedinjenje Slovenaca, Hrvata i Srba samo lijepa govornička gesta, nego je to danas naša životna nužna potreba. „Ujedinjeni i slobodni hoćemo da budemo, Jugoslaveni, u svoj neovisnoj državi pod hapsburškim žezlom“. Taj glas ide danas našim jugom kao mogućno talasanje od čovjeka do čovjeka, od kuće do kuće, od sela do sela, od grada do grada. Siže do Beča i Pešte, i još dalje i tvori danas ozbiljan predmet za razmišljanje državnika i predmet debate, protivnog nam novinstva i prijaznog. Da temelji ideja slobodne Jugoslavije na realnim temeljima, svjedoči nam najbolje bjesomućnost naših narodnih protivnika, Nijemaca i Mađara, koji su snivali i još snivaju o njemačko-madžarskom potopu naših krajeva, te su sad udarili na nas kao bjesomućni psi. Danas se ih već ne bojimo. Pojam samoodlučivanja naroda sadržava danas u sebi veću i jaču silu, negoli aspiracije njemačkog i mađarskog imperijalizma, koji bi htio još uvijek da igra našom sudbinom i da nas drži u svojim ključetama. Narodna svijest i ponos je oživio, energija je jaka. Naše gesto vrijedi danas, hoćemo i moramo doseći svoj ideal, i to u cijelosti i još prije svjetska rata. Na mrvice se više ne ćemo obzirati i ideja Jugoslavije živi u srcima ogromne većine našega naroda, postala je narodnim postulatim. Nije više sila, koja bi je otpremila s površine.

Kad su češki zastupnici proglasili svoju deklaraciju u austrijskom parlamentu, češki je narod podao složno toj sveukupnoj volji i zahtjevu češkoga naroda. Oglasile su se općine, društva, razne korporacije i pojedinci, izjavile javno Austriji, da zahtijevaju češki narod svoju vlastitu državnost. Samoodredjenje naroda, plebiscit je kod Čeha dovršen.

Isti se je proces izvršio danas na Sloveniji, gdje se oglašuje neprestance općina za općinom, društva, korporacije i naše vrle djevojke s tisućama i tisućama potpisa, da zahtijevaju samostalnu državu i ujedinjenje Jugoslavije. Glas za slobodom imao je jakog odziva u srcima svekolikih i čovjek bi morao skoro da sa svijećom traži one, koji sunnjaju iz zloće ili pak zavedeni o realnoj podlozi i provedivosti te naše ideje.

Oduševljenje je kod Slovenaca ogromno. Za općinskim su odborima došle djevojke i žene, da progovore u ime svojih muževa, otaca i zaručnika, koji se nalaze na bojnim poljanama. Ne boje se ni truda ni pritiska. Idu od kuće do kuće. Na tisuće i tisuće su potpisa već sakupile za deklaraciju. I sve kipi u tim izjavama tvrda, odlučna narodna volja za slobodom. Ljubljana je sabrala odmah prvih dana, bez osobitog poziva, već preko 10.000 potpisa žena i djevojaka. I sad ih je sabralih već oko 20.000. A za Ljubljanom ne zaostaju ni ostali slovenski krajevi. Svuda je život.

Dokora će biti na Sloveniji glasovanje dovršeno. I ponosni smo na taj izražaj slobodne narodne volje.

Najvećma su ufali naši narodni protivnici, Nijemci i Mađari, da će po starodavnom većceptu izigravanja Srba i Hrvata, priječiti deklaracijskoj misli u Hrvatskoj. No, Bogu hvala, nije im se ponesao nacrt. Frankovci imaju u Banovini i Bosni samo neznatnu manjinu. I još ta gline, i okopnjuje, i nestaje je kao što snijega pod sunčanim zracima. I dan za danom ustaju novi glasnici za jugoslavensko ujedinjenje u slobodnoj državi. Pojavljaju se novi časopisi, koji zastupaju deklaracijsku politiku. Veselimo se tom novom životu, veselimo nas, da nije našlo novinstvo, koje stoji u službi tuđinaca, odziva među narodom. Nek budu pozdravljeni ti novi glasnici i subojovnici u boju za našu slobodu.

All Hrvatska, nešto je, što ne nalazimo, nešto je, što nas boli i žalosti. Treba također izvana dati oduška volji naroda, tako, kako se to događa u Češkoj i po Sloveniji. Po Sloveniji se javljaju općine, korporacije, djevojke i žene. U Hrvatskoj pak misle, da je dovoljno, piše li samo novinstvo o narodnoj volji za ujedinjenjem vascjeloga naroda. Izjava općina, korporacija, djevojaka i žena je samo malo. A vrijeme tako leti kao bljesak. Važni događaji sve vrve, i nije više daleko dan, kad li će biti kraj ratu i mir — onaj važni trenutak, kad će se odlučiti sudbinom našeg jugoslavenskoga naroda za svu budućnost. Do tada mora da bude također u hrvatsko-srpskoj zemlji glasovanje već dovršeno. Za to je nužno poraditi, jer nas lako događaji sve preko noći prestignu i zateku nas nepripravljenima. Našli bi se tlačitelji tome radovali.

Hrvatska, gani se, probudi se, dok je još vremena, dok ne bude prekasno. Organizirajte izjave općina! Svaka se najmanje općina mora izjaviti pred svijetom za deklaraciju. Sve hrvatsko-srpske korporacije, djevojke i žene, idite od kuće do kuće, i sabirajte potpise za izjavu, koja će kazati svijetu, da su se vaši muževi, sinovi, oci i zaručnici borili i da se još bore i proljevaju dragocijenu krv za slobodu Jugoslavije. Nijedan ne smije izostati. Svi na vidjelo, svi ste pozvani, da izvršite taj veliki i važan posao, prije svih pak vođe naroda. I to čim prije. Rad je nuždan, i to brz rad. Izjave s potpisima šaljte našoj zajedničkoj reprezentaciji u Beču — Jugoslavenskom klubu — da već sadu pokazete, da ste eksistuju za vas umjetni međjaši ovostranske i onostranske državne polovine.

Hrvatska, digni svoj glas pred svijetom, da hoćete slobodu i ujedinjenje troimenog jugoslavenskoga naroda u vlastitoj državi pod Hapsburžanima. Hrvatsko-srpske općine, korporacije, djevojke i žene, oglasite se, oglasite!

A i mi, mi Istrani, poslušajmo glas, što nam sa Slovenije dolazi i poradimo! Nemojmo gubiti vremena. Nemojmo zakasnil i opet se kasnije samo kajati! Prenimo se muževno i ozbiljno poradimo!

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

Beč, 14. (D. u.) Službeno se javlja:

Nema osobitih događaja.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMAČKI RATNI IZVJESTAJ.

Berlin, 14. siječnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Vatrene djelatnost ostade kroz dan ograničena na uznemirujuću vatra. U pojedinim se odsječcima osobito s obe strane Lensa bje na večer uspela. Izvidnički odjeli prodrijaše jugoistočno od Armentieresa i sjeverno od La Vaquerie u engleske jarke i privedoše zarobljenika.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika i vojvode Albrechta: Osim uspješnih izvidničkih bojeva u kraju kod Juvincourta i na istočnoj obali Moze, poteče dan bez osobitih događaja.

Istočno bojište

Ništa nova.

Macedonsko bojište:

Zapadno od Ohridskog jezera u Dobropelju i jugoistočno od Dojranskog jezera, artiljerijska djelatnost.

Talijansko bojište.

Pokozaj nepromijenjen.

Prvi majster glavnog sjela Ludendorff.

Političke vijesti.

Nijemci i Česi.

U svom uvodnom članku pod naslovom „Deutschland, Deutschland, über alles“ piše praški „Venkov“: U Njemačkoj su stranke veoma nervozne. Svjedoči o tome činjenica, da su se na javnoj skupštini potukle. U Berlinu je naimo došlo do boja između socijalista i pristaša patriotske stranke. A radi čega? Radi toga, što socijaliste žele čim brzi mir, dok patrijote izazivlju nastavak rata sve do tada, dok ne bude Njemačka sposobna da diktuje ratne odštete i zauzme tuđa ozemlja. Kad je u dvorani, gdje se skupština održavala, bila bitka najžešća, zapjevali su patrijote pjesmu: „Deutschland, Deutschland, über alles“ (Njemačka, Njemačka preko svega, naimo Njemačka treba da nadmaši sve, Op. ur.), ali ni to nije pomoglo. Oni, koji su sudjelovali, udarali su nemilosrdno dalje. Piše se i o tome, da je konstatovano nekoliko okrvavljenih ljubanja... Poučeno jest, da su, kao što je kod nas, tako i u Njemačkoj, najratoborniji — plemići. I tamo imaju svoje Thune, Salme i Auerperge. Samo ti imaju druga imena. Jedan je od njih plemić Wangenheim, kričav na skupštini junkerskih konservativaca: „Državnik, koji sklopi mir bez odšteta, mora biti ustrijeljen kao izdajica domovine“. A njegov je kolega, plemić Oldenburg, odmah dodao: „Tko ne će ratovati dalje, taj je izdajica, a vođe radničke, koji nagovaraju na brzi mir, treba postaviti k zidu i ustrijeliti ih“. A organ tih plemića više u svijet: „Zvona, bijte na uzbuđ! Bresi Litovski bit će našom sramotom. — Ne ćemo takovog mira“. Glas naš mora doprijeti sve do prijestolja. — „Deutschland, Deutschland, über alles“. Plemstvo u obim savezima država uzima na sebe strašnu odgovornost za te iskaze! Stavlja se proti volji širokih vrsta, proti velikoj većini naroda, proti težnjama svih čovjekoljuba. Jer kako misli zapravo, kako se izrazio na nedjeljnoj skupštini češkoga poslanstva poslanik Stanjek. Rekao je: „Nije u istinu nikoga među nama, koji si iz same dubine svoje duše ne bi želio, da postignemo mir čim prije, e bi jednom bio kraj tom nečuvenom ubijanju najboljih sinova svih kulturnih naroda, e da zaustavljeni bili potoci ljudske krvi, i postavljene zaprijeke tom beskonačnom umiranju milijuna na frontama i doma, e bi bilo zapriječeno daljnje besprimjerno pustošenje najvrijednijih ljudskih dobara, koja se ni kroz desetljeća ne će moći nadoknaditi, i kako bismo onda mogli odahnuti u osvjeđenju, da je napokon cijeli onaj vijek barbarstva, nasilja i ubijanja, u kojem je bio moguć ovaj rat, već iza nas, i kako bi u novom uzduhu probudjenog, prosvjetljenog i oslobodjenog čovječanstva bilo moguće početi novi vijek istinske civilizacije“. To je glas u istinu kulturnih ljudi, to je tumač u istinu zrelih razuma i srdaca, koja čovječanski osjećaju! — A proti tome glasu oziva se divlja vika staleža, koji se rado igra na „cvijet društva“ i reprezentanta država, i upravo ovdje vidjeti je onu neprebroduvu propast, koja dijeli milijune ljudi od šačice onih plemića, koji se nijesu ničemu naučili, koji nemaju a ma ni pojma o pravoj kulturi, o napretku dobi, o novim mislima i novom nastojanju čovječanstva. — Ta je šačica naravno već doigrala svoju ulogu na pozornici svijeta. Njezina vika je samo izraz zdvajajućega, koji umire. I taj zdvajajući hoće da još odlučuje o sudbini naroda i širokih masa puka. Pukom pjesmom „Deutschland, Deutschland, über alles“, ne da tu više ništa da dokaže...

Englezi i mir.

„Neue Züricher Ztg.“ piše između ostaloga: Najznamenitiji engleski državnici pristaju uz Wilsonovu alternativu mira. U govoru se tih novina povraća uvijek opet kao moto misao: Ili središnjim vlastima potpunom pobjedom antante naloženi i samo sa posve novom njemačkom vladom utanačeni mir, ili tad sa dosadašnjim vlastodršcima njemačkog carstva utanačeni mir, kojega bi ali posljedica bila isključenje Njemačke od svih gospodarstvenih odnošaja sa njezinim današnjim protivnicama, kao i to, da se ona primi u ligu naroda. — Tu alternativu uočuju državnici, koji su odgovorni za englesku politiku. O tom nas je uvjerio razgovor sa ličnošću, koja je pripadala bila sadašnjem ministarstvu. Mi ne ćemo, kazala je ona, proti njemačkom narodu imati ništa, po kaže li sklonost, da prihvati naše nazore o budućnosti i dovoljno poznatim uvjetima, koji odatle izvire. Kao preduvjet za svaki ustup u javne rasprave tražimo ispražnjenje svih po armadama središnjih vlasti u Europi zaposjednutih područji.

U tom ćemo slučaju zajamčiti Nijemcima slobodu gospodarskih odnosa s alijirskim vlastima. — A koja jamstva pružate Vi Njemačkoj za ispražnjenje po njima zaposjednutih područja? upitao je dopisnik spomenutu ličnost. „Velika Britanija nije nikad prekršila svoje riječi, a to mora da je dovoljno. Ne kani li naprotiv Njemačka uz ove uvjete raspravljati, nastaviti će se iza rata s oružjem rat gospodarstveni, koji će alijircima pružiti potrebito jamstvo, da se Njemačka spriječi u uspostavi svoje snage i pripomoćnih izvora za novi rat“.

Novine bez oglasa.

Borba, koju je najavila uprava boljševika slobodnom novinstvu, dolazi do izražaja u kojekakvim oblicima; u Moskvi traže boljševici uvođenje preventivne cenzure, koja posljednjih godina uopće nije bila više uobičajena. Veoma neugodno osjeća novinstvo i posljedice takozvanog „dekreta“, kojim bje svim novinama zabranjeno, da primaju oglase, i kojim se je htjelo službenim i neslužbenim organima „pučkoga povjereništva“ pribaviti privilegovani položaj. Boljševici zovu to „podržavanje oglašavanja“, kako to uostalom prikazuju posve kao „čistu socijalističku mjeru“, kadno su ono obustavili bili list „Ruskaja Volja“, njegovu tiskaru „rekvirirali“ i prisvojili si svu zalihu novinskog papira na kratku ruku za svoj list „Pravda“. Nekoliko su vremena iza famoznog dekreta izašle sve novine demonstrativno, podržavajući i nadalje odloze. Ali kad je „crvena garda“ listovima stala silomice sprečavati izlaženje, složila su se uredništva, koja se htjela svojoj dužnosti u teškim tim i odgovornim vremenima i nadalje podržavati, ma i uz najteže prilike, u tom, da do doljnega ne će primati više oglasa. Ali sad se je počelo raditi na ustuk tomu „dekretu“ posve novim i nečuvenim načinom: pošto zabrana oglasa sačinjava „socijalističku“ mjeru i izvor dohodaka ili za glasila maksimalista, to izjavlja socijalistički list „Džen“, da će odsele primati sve oglase — besplatno. Za njegovim će se primjerom povesti i drugi listovi — ta na borbu su štampane riječi u Rusiji priviknuti!

Mirovna pregovaranja.

Opet je u mirovnim pregovaranjima nastala kriza, a to radi prava samoodredjenja naroda u područjima, zaposjednutim od središnjih vlasti. Rusi traže, da se u tim pokrajinama izaberu najprije demokratska zastupstva, koja bi imala da odluče o daljnjoj sudbini tih pokrajina. Nijemci nasuprot tvrde, da su se ove poluevakuirane zemlje već izrekle za odcjepljenje od Rusije. Na taj način bi 3-5 po sto Nijemaca u Kurlandiji imalo odrediti državni položaj Kuronske. Leti, koji tvore tri četvrtine Rige, nemaju prava, da se izjave o budućnosti tog grada. Pitanje Poljske imalo bi se riješiti odlukom imenovanih zastupstva, dok je Pilsudski internovan i zabranjena svaka izjava onima, koji misle drukčije negoli regentsko vijeće u Varšavi. Što će kazati Wilson, kad doznade, da u Brest-Litovskom govori u ime središnjih vlasti pruski general, zastupnik pruske vojničke kaste? Kuhlmann i Czernin stupili su čedno u pozadnu, a general Hofmann ruži i psuje još nedavno upravo obožavane boljševike. Mirovna konferencija u Brest-Litovskom sa svim njezinim dugotrajnim, teoretskim raspravama postala je komedijom za bogove, a takvu komediju moraju da plaćaju narodi potocima krvi i gubitkom najskupocijenijih narodnih energija.

Beč, 14. (D. u.) C. kr. dopisni ured javlja iz Brest-Litovskog sa danom 13. siječnja: Dne 11. o. m. sastavilo se je njemačko-austrijsko-ugarsko povjerenstvo u svrhu giede raspravljanja o teritorijalnim pitanjima, te je održavalo dne 11. i 12. c. m. tri duge sjednice. U prvom bje redu sporazumno ustanovljeno, da se u mirovnom ugovoru, koji se imade sklopiti, ima na prvom mjestu izreći dokinuće ratnog stanja između zaraćenih stranaka. Nasuprot je tomu Trocki otklonio, e se izjavi, da su stranke, koje ugovaraju, odlučile, da žive odsad u miru i prijateljstvu. Trockomu se sve ovo pričinja dekorativnom frazom. Nada se, da će posve druge stvari djelovati na odnosa između naroda. Nakon raspravljanja o toj točki bje zaključeno, da se na predmet kasnije osvrne. Nadalje bje ustanovljeno, e postoji sporazumak giede toga, da se iz ispražnjenja po obim zaraćenim strankama zaposjednutog područja stavi načelno na osnovku potpunosti medjustranosti, i da se ispražnjenje zaposjednutih područja nadovezuje na ispražnjenje po Rusiji zaposjednutih područja u Austro-Ugarskoj, u Turskoj i Perziji. Kasnije je bila Perzija odavle brisana, pošto se ona ne nalazi u ratnom stanju i pošto je rusko izaslanstvo izjavilo, da je preuzelo obveze naprama perzijskoj vladi giede ispražnjenja Perzije. Predsjednik pozdravlja tu obvezu to više, što sa strane središnjih vlasti postoje najživlje simpatije za stari kulturni narod Perzijanaca i što one ne žele ništa više, nego da Perzijanci u buduće goje slobodno svoju

narodnu kulturu. Glede pitanja, kad bi imalo uslijediti ispražnjenje zaposjednutih područja, išao je njemački predlog za tim, da se isto nadoveže na demobilizaciju ruskih bojnih sila, jer postoji bojazan, e bi Rusija prije demobilizacije uslijed promjene sustava i svojih namjera bila u svako vrijeme u stanju, da opet stanje provadja ofenzivne operacije. Na to je uzvratilo Trocki, e ostaje kod potpunog opsega izjava, da imadu narodnosti ruskog područja bez izvanjskog utjecaja pravo samoodredjivanja sve do otpada od Rusije. No ova se točka imade uporabiti samo naprama odnosnim narodima ne pako naprama stanovitim privilegovanim djelovima istih. On mora da otkloni shvaćanje predsjednika njemačkog izaslanstva, da se je volja pučanstva u zaposjednutim područjima očitavala na usta opunomoćenih organa. Nakon toga se je razvila dugotrajna rasprava o tom, uz koje pretpostavke i u koje doba nastaje nova država putem otkinuća od postojeće već države. Državni je tajnik dr. v. Kuhlmann usredotočio ovo pitanje u tom, što je kazao, da država nastaje i da je u stanju, podati pravovaljane izjave o temeljima svog opstanka onda, čim jedan zastupnički zbor izjavi nesumnjivu volju pretežne većine, da bude samostalan narod i da izvrši svoje pravo na samoodredjivanje, ali to uz pretpostavku, da je taj zastupnički sabor opunomoćen za ovu izjavu ili širokom masom ili povjesnom tradicijom, ili zastupstvom, koje je prikladno da služi kao glasilo tog naroda. Mi tvrdimo, da su u provadjanju prava samoodredjivanja naroda u jednom dijelu po nama zaposjednutih područja, korporacije, koje su de facto opunomoćene za zastupanje odnosnih naroda, izravno bile provele svoje pravo samoodredjivanja u smislu otcjepljenja od Rusije, i da se prema našem shvaćanju ova područja ne mogu više smatrati, da pripadaju Rusiji. U nadovezanoj raspravi o značaju i važnosti zastupajućih organa u zaposjednutim područjima uputili su državni tajnik i ministar izvanjskih poslova, grof Czernin, na to, da se je kod ruskog izaslanstva tečajem rasprava u mjesecu prosincu pokazivala sklonost, da se dosadašnja narodna zastupstva u zaposjednutim područjima priznaju i odobre kao prava pravcata zastupstva i pretpostave, da njihovi zaključci izražavaju volju odnosnih naroda. U ono smo se doba bili sporazumjeli, da takovim privremenim rješenjem dodjemo bliže do cilja. Trocki je izjavio, da se mogu izjave sabora, gradskih zastupstva i sličnih smatrati izjavom volje uplignog jednog dijela pučanstva, no ove pružaju samo razlog pretpostava, da su odnosi narodi nezadovoljni sa stanjem države. Odatle slijedi zaključak, da se mora pofražiti o tom točan izvještaj, u koju svrhu all treba ustanoviti organ, koji mora biti preduvjet za slobodno glasovanje pučanstva. Tečajem daljnjih je razgovora i medjusobnih diskusija ustvrdilo Trocki, da postoji između država središnjih vlasti od 25. prosinca 1917 i formulacije točaka 1. i 2. od 28. prosinca 1917 protustovlje.

Državni je tajnik pl. Kuhlmann obzirno na to izjavio, da su oba dokumenta izljev duha i politike, kakvu je državni kancelar najavio u pragmatičnom govoru u državnom saboru. Državni se je tajnik postavio na stanovite, da imadu dijelovi Rusije, koji teže za otcjepljenjem, poslije očitovanja volje, izraženog od njihovih već sada postojećih organa, već sada pravo, da utanačuju ugovore, koje oni smatraju dobrima i korisnima. Kad bi se u ovim dogovorima nalazile odredbe, koje se tiču popravka granica, zašto nebi ova područja bila u ovom pitanju baš tako slobodna, da učine, što se njima čini najboljim, kao u drugim točkama. Trocki je u ovom narizivanju vidio smrt pojma samoodredjenja te je nabacio pitanje, zašto nijesu organi upitnih korporacija bili pripravnici na pregovore u Brest-Litovsku. Naravno, da se na takvo sudjelovanje zastupnika ovih naroda kod pregovaranja nije mislilo, jer ovi narodi nebi pristupili kao subjekti već kao objekti pregovaranja. Državni je tajnik dr. pl. Kuhlmann odgovorio, ako je Trocki htio izraziti, da su ove narodne individualnosti i po njegovom mnijenju već tu i da mogu izvršivati pravo o samoodredjenju njihovih vanjskih odnosa, da je on, u slučaju da ruska delegacija bez pritiska priznaje ove preduvjete, pripravan, da raspravlja o misli, da li bi se i u kojem obliku dalo zastupnicima tih narodnosti omogućiti sudjelovanje kod pregovaranja u Brest-Litovskom. Vanjski ministar grof Czernin se je također izrazio spremnim, da se poblize raspravlja o pitanju sudjelovanja zastupnika imenovanih područja, ali je izjavio, da želi znati, na koji bi se način imalo izabrati ove zastupnike, kad se sa ruske strane u ovim područjima priznata zastupstva ne bi smatrala opunovlaštenima, da govore u ime narodnosti, koje zastupaju. Na to je Trocki predložio, neka se, obzirom na ove vanredno važne izjave zastupnika središnjih vlasti, sjednica odgodi, da može ruska delegacija o tome vijećati sa svojom vladom. — U sjednici od 12. t. m. državni je tajnik dr. pl. Kuhlmann zamolio rusku delegaciju, da na način, koji is-

ključuje svaku sumnju, odgovori na pitanje, d li po njezinom mnijenju mogu već sada sudje lovat kod mirovnih pregovaranja one nove države, koje se stvaraju na zapadnim granicama nekadašnje ruske države.

Ruski je delegat Kamenev na to predložio da moraju obe stranke dokazati pismenim sastavkom mnijenje, koje se tijekom diskusije razvilo. Ruska je delegacija ustanovila, da nijesu za vrijeme okupacije nigdje, ni u Poljskoj, ni u Litvi a ni u Kuronskoj bilo koji demokratski organi mogli biti izabrani i eksistuju, koji bi bilo kojim pravom mogli da podignu glas, e vrijede kao izražaj širokih slojeva pučanstva. Što se tiče bitnosti izjave glede težnje za potpunom neovisnošću, izjavlja ruski delegat: I. Iz činjenice pripadnosti zaposjednutih područja prijašnjem ruskom carstvu, ne izvadja ruska vlada nikakvih zaključaka, koji bi naprtili državopravnu obvezatnost pučanstvu ovih područja u odnosu prema ruskoj republici. Nove megje bratskoga saveza naroda ruske republike i naroda, koji hoće da ostanu izvan njezinog opsega, moraju da se stvore slobodnom odlukom dotičnih naroda. II. Za to se temeljna zadaća sada vodjenih pregovora za rusku vladu sastoji u osiguranju istinske slobode i samoodredjivanja glede unutarne uredjenja države i internacionalnog položaja spomenutih područja. III. Tako shvaćena zadaća predmnijeva prijašnji sporazumak Njemačke i Austro-Ugarske s jedne i Rusije s druge strane o četirir glavnim tačkama, naime: 1. — glede opsega zemljišta čije će pučanstvo imati da izvrši pravo samoodredjenja, — 2. glede političkih pretpostavki, pod kojima se mora provesti rješenje pitanja o državnoj sudbini, — 3. glede privremenog režima sve do konačnog državnog konstituiranja ovih područja; dalje — 4. glede vrste i forme, po kojoj će pučanstvo objaviti svoju volju. Ruska delegacija predlaže ovo rješenje tih pitanja: Ad 1. Pravo samoodredjivanja pripada nacijama, a ne njihovim dijelima, koji su bili okupirani, kaošto predvidja § 2. njemačkoga predloga od dne 28. prosinca prošle godine. E bi tome udovoljila, daje ruska vlada pravo istodobnog samoodredjivanja također dijelovima spomenutih nacija, koje žive izvan zaposjednutog područja. Rusija se obvezuje, da neće niti neposredno niti posredno prisiliti ovih područja, da prime tu ili onu državnu formu i da neće njihove samostalnosti skućiti niti carinskom niti vojničkom konvencijom. Vlade Njemačke i Austro-Ugarske sa svoje strane kategorički potvrđuju, da manjka bilo kakvo pravo, da se ona područja prijašnjeg ruskog carstva, koja su sada zaposjednuta od njemačkih i austro-ugarskih vojski, prikllope teritoriju Njemačke ili Austro-Ugarske, kaošto da manjka bilo kakvo pravo na takozvane ispravke granice na štetu ovih područja. Istodobno se one obvezuju, da neće niti neposredno niti posredno prisiliti ovih područja, da prime ovu ili onu državnu formu i da neće krnjiti njihove samostalnosti carinskim te vojničkim ugovorima, sklopljenima prije konačnog konstituiranja ovih područja na temelju političkog prava na samoodredjenje. Ad 2. Pitanje koje se tiče sudbine područja, koja o sebi sama određuju, mora se riješiti pod uvjetom posvemašnje političke slobode i bez ikakvog vanjskog pritiska. Stoga se glasovanje mora izvršiti izakako budu povučene tuđe vojske, nakon povratka bjegunaca i onog pučanstva, koje je početkom rata evaku rano. Posebna komisija ima da odredi, kada se vojske imadu povući. Ad 3. Časom, kada bude potpisan mir i kada se imenovana područja konstituiraju u države, prelazi unutrašnja uprava i vodjenje lokalnih poslova, financija itd. u ruke privremenog organa, koji će biti stvoren na temelju sporazuma političkih stranaka. Glavna zadaća ovih organa je istodobno i organizacija pučkog glasovanja. Ad 4. Pitanje položaja države i pitanje oblika državnih ustanova imat će da konačno riješi opći referendum. Da se pospješiv rad mirovne konferencije smatra ruska delegacija vanredno nužnim, da na sva pitanja, koja sadržaje ova izjava, dobije od njemačke i austro-ugarske delegacije posve točan odgovor. — Na to je general Hoffmann izjavio slijedeće: Ponajprije moram prosvjedovati proti tonu ovih predloga. Ruska delegacija govori s nama, kao da bi ona stajala kao pobjediteljica na našoj zemlji te nam mogla diktirati svoje uvjete. Htio bih istaknuti, da činjenice govore baš o protivnom. Pobjedonosna njemačka vojska stoji u svojem području. Htio bih ustanoviti, da ruska delegacija zagovara da se pravo samoodredjenja upotrebi na takav način i u takvom opsegu, kako njezina vlada ni u vlastitoj zemlji ne upotrebljava. Njezina se vlada opire jedino o moć, koja bezobzirno po- tlačuje silom svakoga, koji drukčije misli. Svaki, koji drukčije misli, bude jednostavno proglašen proturevolucionarcem, buržoazem, kojega svaki smije ubiti.

(Konac slijedi sutra.)

P
bor sc
ninov
Istodob
revoluc
Rusija
dugove
jedan i
upućiva
dugova
onako
bi bje
slijede
radnika
velik d
govorni

*
djelju s
jalnih c
Na svir
Žaja u
nastoj
stupa u
uslijed
čena re
upadice
tankosi
da dana
njemačk
njemačk
vedan r

*
F
javlja d
starstvu
sekcije
Po ovla
stra var
znanje o
te je u
priznanj

P a z
mnogo
kroz „H
ugljen s
znajmo,
nešto m
samo ko
hrvatske

M r d
netko u
bio kriv
tivim po
ja, kao r
meni mo
hvala, n
dnevno p
— Marti

Utor
ski ured
jeće spo
misijom,
prave, št
1917., u
30 ožujk
temelju o
2 svibnja
zak. od d
lučilo je
sinca 191
t r o r a z
ž e n s k u
u i m j e z
vih dviju
općinu P
danas već
skim nast
zastupnik
a koji su
prama žel
skole obui
obligatno
11. 20 doti
5. lipnja 1
biva sisten
njesto uč
djevojačko
njesto uč
Protiv ove
tima utok
i nastavu u
kr. pokraj
u Opatiji u
nakon što
utok ima s
učinjen u r
odluke.

Obznan
ustanka r

Iz Rusije.

Petrograd, 11. (Havas.) Središnji je odbor sovjeta nakon vijećanja odobrio dekret Leninov glede otvorenja ustavotvorne skupštine. Istodobno se je vijećalo o predlogu socijalno-revolucionarne stranke, kojim se je tražilo, neka Rusija iz praktičnih razloga proglasi izvanjske dugove Rusije ništetnima. Jedan maksimalista i jedan internacionalista bili su proti predlogu i upućivali na to, da je pitanje glede državnih dugova odviše ozbiljno, a da bi se uzimalo samo onako na laku ruku. Prihvat toga predloga da bi bio izazov na sve kapitaliste. Imao bi za posljedice odmazdu i neprateljstvo svih francuskih radnika i demokratskih krugova, koji posjeduju velik dio ruskih vrednota. Na zahtjev je obiju govornika odbor odbio predlog.

* **Skupština za mir putem sporazumka.** U nedjelju se obdržavalo u Beču pet skupština socijalnih demokrata, koje su bile obilno posjećene. Na svima bje prihvaćena rezolucija istog sadržaja u prilog mira putem sporazumka i protiv nastojanja u prilog pobjedonosnog mira, koja stupaju u popredje. Jedna je skupština bila uslijed upadice raspuštena, iza kako bje prihvaćena rezolucija. Ostale su skupštine potekle bez upadice. — Toliko nam javlja dopisni ured. Potankosti ćemo tek saznanati, važno je svakako, da danas, kad su opet došla na površinu svenjemačka nastojanja za njemačkim mirom, diže njemačka socijalna demokracija glas za pravedan mir.

* **Finsko izaslanstvo u Beču.** Dopisni ured javlja da je jučer, dne 14. o. m. j. bilo u ministarstvu vanjskih poslova primljeno od poglavice sekcije frajhera pl. Flotowa finsko i izaslanstvo. Po ovlaštenju Nj. Vel. i na zapovjed je ministra vanjskih poslova frajher pl. Flotow uzeo na znanje donesene potankosti o neovisnosti Finske, te je u ime austro-ugarske monarhije izrazio priznanje neovisnosti finske republike.

Dopisi iz Istre.

Pazin. Ljudi govore, da je Pazin dobio mnogo ugljena. Netko je dapače zaželio, da se kroz „H. L.“ pita općinu, neka razjasni kamo je ugljen svršio. (Ta nam je vijest nevjerovatna, jer znamo, da ugljena uopće nema, ili ga samo uredi nešto malo dobivaju. Molimo, e da nam se šalju samo konkretne vijesti, te da se ne sumnjice i invokate osobe i ličnosti. Op. ur.)

Marčana. Pred nekoliko dana spomenuo je netko u vašem listu i moju osobu, kao da bih ja bio kriv, što on ripe ne dobiva, i da se suprotivim povratku naroda. To je izmišljotina, jer se ja, kao marčanski župan, zauzimam, u koliko je meni moguće, za povratak našeg naroda. A Bogu hvala, narod se već svojim kućama vraća, jer dnevno pridolaze nove skupine ubogih bjeGUNACA. — Martin Čalić, općinski župan.

Domace vijesti.

Utemeljenje naše pučke škole u Puli. Općinski ured Pula saopćuje: C. kr. pokrajinsko vijeće sporazumno sa pokrajinskom upravom komisijom, na temelju rezultata komisijonalne rasprave, što bje obdržavana u Puli dne 9 rujna 1917., u smislu § 7. pokr. šk. zakona od dne 30 ožujka 1870., P. Z. L. br. 20, kao što i na temelju odredbi § 11. drž. šk. zakona od dne 2 svibnja 1883. Z. D. L. br. 53 i § 4 pokr. šk. zak. od dne 5 lipnja 1908., P. Z. L. br. 27 zaključilo je dekretom l. S. 1605-5-16 dd. 12 prosinca 1917. utemeljiti u Puli javnu pučku trostrazrednu mušku i trostrazrednu žensku školu sa hrvatskim nastavom i im jezikom. Dotočnu školsku okružje novih dviju škola obuhvaćat će cijelu poreznu općinu Pula osim onih predgradja, za koje danas već opstojе javne pučke škole sa hrvatskim nastavnim jezikom. Prama želji zakonitih zastupnika djece, što su obvezana polaziti školu, a koji su pristupili komisijonalnoj raspravi i prama želji općine Pula, biva uvedena u ove škole obuka u njemačkom jeziku kao skolativno obligatnom predmetu. U smislu § 3. odstavak II. 20 dotočno 3. c pokrajinskog zakona od dne 5. lipnja 1908., P. Z. L. br. 32, u općoj školi biva sistemizovano mjesto nadučitelja II. reda, mjesto učitelja III. reda i mjesto podučitelja, a u djevojačkoj školi mjesto nadučiteljice II. reda, mjesto učiteljice III. reda i mjesto podučiteljice. Protiv ove odluke slobodan je svim interesentima utok na c. kr. ministarstvo za bogoštovlje i nastavu u Beču, koji se ima uložiti putem c. kr. pokrajinskog školskog vijeća za Istru sada u Opatiji u roku od 60 dana računajući iza dana, nakon što bude uručen ovaj dekret. Eventualni utok ima samo onda odgovodnu moć, biva li učinjen u roku od 14 dana nakon uručenja ove odluke.

Obznana. Pregled obvezanika narodnog ustanka rođenih u godini 1900 bit će u po-

litičkom kotaru Pula dne 16., 18. i 19. siječnja t. g. Ne imaju se predstaviti preglednom povjerenstvu osobe navedene u saživnoj obznani V* dd. Pula 2. siječnja 1918., pod t. br. 1 i 2. Obvezanici narodnog ustanka imaju se predstaviti sljedećim redom, i to: I. U Rovinju dne 16. siječnja: narodni ustaše nastanjeni u mjesnim općinama Kanfanar i Bale. II. U Puli, u zgradi glazbene škole, ulica Kandler br 23, a) dne 18. t. m. j.: narodni ustaše nastanjeni u mjesnoj općini Pula; b) dne 19. t. m. j. svi narodni ustaše nastanjeni u mjesnim općinama Barban, Vodnjan i Svetvinčenat. Početak uredovanja u 8 sati prije podne. Obvezanici narodnog ustanka i glavari općina mogu rabiti teretni vlak br. 395 na pruzi Kanfanar-Pula. Ovaj će dne 19. t. m. j. stati u svim željezničkim postajama i stanicama. Dolazak u Pulu u 6 sati ujutro. Svi obvezanici narodnog ustanka imaju pristupiti točno u određeni sat, donesavši sobom iskaznicu narodnoga ustanka, bez posebnog poziva. Neobdržavanje ovog naloga kaznit će se u smislu zakone od 28. srpnja 1890, D. Z. L. br. 137. Rok nastupa službe javit će se naknadno. Svi obvezanici narodnog ustanka godišta 1899—1867., koji bilo iz kojega razloga ne pristupiše još pregledu, imaju istodobno udovoljiti svojoj dužnosti. — Pula, dne 12. siječnja 1918. — C. kr. tvrdjavni komesar: Hohenbruck m. p.

Za deklaraciju. „Slovenski Narod“ saopćuje izjavu slovenskoga radništva kao sajnju manifestaciju za svibanjsku deklaraciju. Izjava je bila predana po odaslanstvu slovenskih rudara zast. dr. Ravničaru, da je odnese Jugoslavenskome klubu. Izjava glasi: Potpisani izjavljujemo, da se pridružujemo u punoj mjeri deklaraciji Jugoslavenskoga kluba na državnom saboru dne 30. 1917, koja zahtijeva ujedinjenje svih jugoslavenskih zemalja u samostalnu državu pod okriljem hapsburške dinastije, i to pod geslom: „Naj slovenski rod bo na lastni zemlji svoj gospod“. Slijedi 2283 vlastoručnih potpisa radnika. Istrani, slijede sjajan primjer slovenske braće!

Uprava gradske plinare, prisiljena je radi velikih poteškoća u radnji odustati od prodaje ugljena na kratko vrijeme. Pull, 12. kolovoza 1918. Tvrdjavni komesar i gradski gerent.

Kako se ih dočekuje... Iznemogil, izbijani i polumrtvi vraćaju se naši patnički bjeGUNCI. Tri su skoro godine bili daleko od rođenog praga, gladovali, trpjeli i umirali. Najveće su svoje blago, nejaku svoju djecu ostavili u tuđim ledenim krajevima, a sad se zdvojni vraćaju u praznu kuću, gdje ih čekaju četiri gola zida... Ali nije bilo dosta da su ih po barakama mrcvarili, gonili ih i puštali gladne, neka umru, i tu evo pred rođenom kućom dočekuje se ih kao stoku, koju se može po miloj volji tjerati kamo ti drago. O kakvoj li krutoj nezahvalnosti i preziranju našeg roda govori ovo par riječi, što ih iz Vodnjana primamo: U posljednje vrijeme vraćaju se naši domaći ljudi (kao Filipan, Marčana, Orbančić itd.) sa dalekih sjevernih krajeva. Isti dolaze vlakom do kolodvora Vodnjana sa nejakom djecom i priljagom (popriješno 40 danomice). Ljudi su i djeca od dalekog puta iznemogil te čekaju žudjeno, da se dočepaju svoje slatke domaje. Mjesto da im se na dohvatu rođene grude olakša, tu im se najveće poteškoće prave, obično moraju do 24, a i 48 sati u čekani III. razreda po danu i noći na podu ležati, dok se udostoji općina Vodnjan da im doznači potrebna kola. Stoga neka kompetentna oblast poduzme shodne korake, e da budu kola danomice na raspolaganje, koja bi onda smjesta siromašne evakuirce (osobito nejaku djecu) svojoj domaji odvezla, a ne da ih na milost i nemilost na kolodvoru izglednjene ostavlja.

Zemaljska upravna komisija margrofijske Istre upravlja je molbu na c. k. vladu zamolivši da joj doznači odgovarajući iznos sumpora, superfosfata i modre galice, što se nalazi po skladištima u zaposjednutim mljetčkim zemljama. Može se nadati, da će Istri, kojoj je berba vina glavna, a zadnjih godina i jedina privreda, biti molba i uslišana tim više, što je ona u te tri godine rata dala vojništvu veliki dio svog proizvedenog vina.

Vojnopoštanski saobraćaj. Saobraćaj zasebnim omotima vojne pošte dozvoljen je pod opstojecim uvjetima takodjer za urede vojne pošte 378, 475, 510, 621 i 633, obustavljen je pak za urede vojne pošte 404, 514, 528 i 625.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je od 1. do 12. siječnja o. god. slijedeće ooprinosе: G. Ivan Gojtan, odvjetnik, Gospić mjesecni prinos K 10; G. Vladoje Lončarek, Topusko godišnji prinos K 3; Poglavarstvo upravne općine, Sušak prinos za g. 1912.—1917. K 600; G. Dinko Vlakančić, Feldkurat K 20; Poglavarstvo trgovišta, Mrkopalj K 20; G. Gaspar Martinić, kr. gruntovničar, Ilok sabranih K 100; „Hrvatsko Pravo“ Varaždin K 70; G. prof. Vjekoslav Spinčić, Zagreb a) dar gosp. Vojislava Kempfa, zastupnika nar. mjesto vlienca na odar pok. Zdenka Tomičeka, ljekarnika u

Križu K 50; b) dar g. Dra. Marijana Mažuranića, tajnika u kab. kanc. Njeg. Vel. na uspomenu blagopok. Slavka Urpani K 50; c) dar presv. g. Dra. bar. Vladimira Nikolića u Zagrebu K 100; i d) dar g. Dra. ing. Eduarda Slovsa putem g. Dra. A. Korošca K 100; Uprava „Hrvatske“ Zagreb stigih tečajem 1917. K 253; G. Milan Mihajlinec, kr. javni bilježnik, Zagreb u ime za pisa blagopok. Ferde Goluba K 1000; G. Ivan Spanić, c. i k. pukovnik, Senj kao član čete za 1918. K 100; G. Dr. Vatroslav Peiner, advokat, Karlovac K 20; Gdja. Mara Carlavaris, Opatija sabrala na novu godinu u Kastvu, Spinčićima i Matuljima na „jabuku s ružmarinom“ K 122; G. Matija Oršić, kanonik, Krk K 25; Gdja. Franjica Sabljčić, Križevci K 15; — Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 4061 unaprijed.

Gospodarstvo.

U vinogradu mjeseca siječnja. Trsje treba odorati, ili odkopati, da mu najplidje žilice odrežu. Važno je kod trsa da mu budu dublje žile jake i razvijene, dok to sa najvišima nije moguće budući ranjava ih se kopanjem. Trs, koji nema nego samo par većih površinskih žila, lahko osuši za velikih suša. Odaraju se i odkopaju trsovi i da ih se nagnoj. Mladomu se trsu meće gnoj bliže, a staromu dalje najbolje po čitavoj lijesi, koja uz red teče. Mjeseca se siječnja može nastaviti obrezanje i veživanje vinograda. Mogu se pripravljati američanske podloge i ključeti plemenitih loza za cijepljenje na suho kod kuće prije samoga nasada. I podloge i cijepovi hrane se u podrumu ili drugdje u vlažnome pljesku do proljeća. Napokon, osim čišćenja žila, rezanja, veživanja i gnojenja mogu se tog mjeseca obavljati razne druge radnje oko kolaca, priprave zemlje za nasad, duboko kopanje zemljišta i vrlo bogato početno gnojenje istoga, te radnje, koje se nije moglo dovršiti prije zime osobito odstranjivanje starog kolja, odrezanih loza itd. Ne može se dosta preporučiti to, da se osobito redovi američanskog trsja dobro pregledaju trs po trsu, te da se pomnjivo pročiste žile što ih cijepovi neprestano bacaju.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 14.
od 14. siječnja 1918

Posadno nadzorstvo nadpor. Kolač.
Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“;
Mor. štop. liječnik dr. Prandstetter.
Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici;
linijski liječnik dr. Teichmann.

„HRVATSKI LIST“

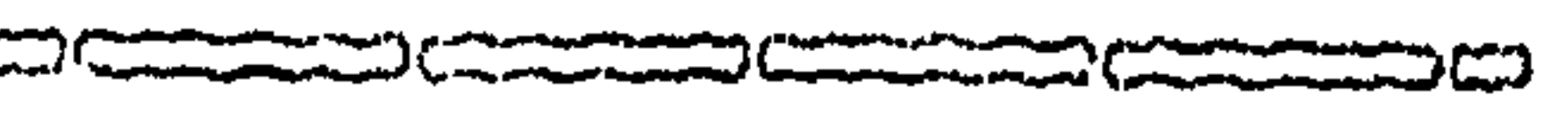
prodaje se:

Vodnjan: Prodaja duhana A. DEBETTO.
Kanfanar: Prodaja duhana TURČINOVIĆ.
Pazin: Papirnica NOVAK i prodaja duhana IVICH.
Poreč: Prodaja novina MARTIN SREBOTH
Trst: Novinsko opravništvo G. FANO, knjižara i papirnica GORENJEK & Comp.
Buzet: D. SIROTIĆ.
Volosko: M. STIRN.
Lovran: A. BASSAN.
Kastav: LJ. JELUŠIĆ.
Tinjan: DUSAN DEFAR.
Cerovlje: JELE GRAH.
Sv. Petar u Šumi: JOSIP BANOVAČ.
Aštnjan: A. GASPARINI-GRŽINA.

MALI OGLASNIK.

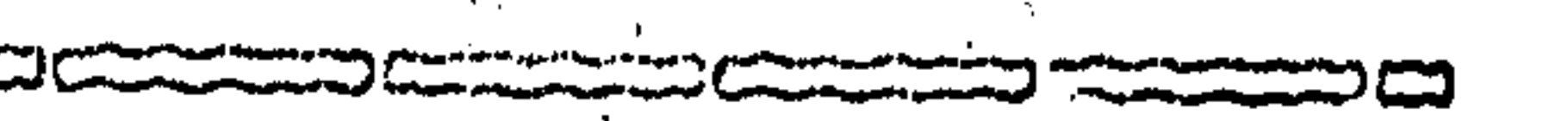
Kod tvrtke Josip Slamich nalaze se u skladištu: kade, kade za kupanje, uresi marke „John“, posude za vodu, kabli, kante za zaljevanje, peći, pećne cijevi ravne i zakrivljene, papir za pokrivanje i drveni cement.

Elektrotehnički instalater

IVAN CAMUFFO -- PULA
Ulica Cenide 6.

prima električno instalacijone radnje. Obratit se na Zaratín, Cenide 6.

Kosti

za centralu kosti „COLLA“ kupuju se u Puli, u Premanturskoj ulici br. 16.

Krpe

Sve vrste krpa, svilenih otpadaka, pamučnih pokrivala, suknenih otpadaka, vuna, stare vreće kupuju se u Puli, u Premanturskoj ulici br. 16. za „centralu krpa“.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Viline ruke

Životna slika u 3 čina sa Henny Porten

Početak: 2:30, 3:55, 5:20, i 6:45 s. pop.

Neprekidna predstava.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Uvjeteljstvo al pridržaje pravo promijeniti raspored.

DOBRO ĆE ZASLUŽITI

svaki onaj, koji bere i sakuplja suho i zeleno lišće lovorike, smilja, dušice, smrčaka, pellna, kao i svakovrne ljekovite trave i korjenja.

Uz dobru plaću prima tvrtka
Maraspin
na Premanturskoj cesti.

„Kreditno i eskomptno društvo“

PULA, trg Custozza 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba, u svakoj visini.

Uredovni satovi su: od 9 do 12 prije podne

Podpisivanje ratnog zajma, skopčanog sa osjeganjem, traje još dalje kod ovdješnje c. kr. vojničke zaklade za udovice i siročad na trgu Custozza br. 45, I. k.

Veliki izbor listovnog papira
u mapama i kutijama

preporuča
Papirnica Jos. Krmpotić -- Pula.

Pokućvo

kupuje i prodaje poznata tvrdka

FILIP BARBALIĆ Stasenska ulica

Svake tapeterske radnje izvršuje brzo i točno.

Hrvati, Hrvaticice!

Sjetite se naše požrtvovne „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

A. C.

Pokret jugoslavenskih žena i „Ženski Svijet“.

(Nastavak.)

Drugo veliko polje rada je i socijalno. Milica Djurić veli u članku „Značaj ženskog lista“: „Ženska je list za ženu jedan lek, vrlo važan lek, koji ona mora uzeti, i to iz ruku svojih i dobrog lekara: probudjene i svesne žene. Za ženu je njen list od golemog značaja, jer ona u njemu može reći sve, što ozeća i misli, a u njemu može i naći sve, što joj za njenu borbu treba. I ako je po mome shvaćanju žensko pitanje samo jedan dio opšteg socijalnog pitanja i bez konačnog rešenja ovoga, ne može biti rešeno ni ono, ipak žensko pitanje mora biti naročito raspravljano i pretresano baš od samih žena, jer one znaju u mnogome bolje, što njima treba, što njima nedostaje i šta one hoće, no što to muševci mogu da pogode.“ — Žensko pitanje jest samo jedan dio opšteg socijalnog pitanja, veli sa dubokim poštovanjem problema pisateljica, i za to ne može se ga ni isrgnuti iz suvislosti s drugim pitanjima. Riječ socijalni budi još i danas kod naše javnosti i praznovjereni strah, a ideje socijalne pravdnosti nije dosad među našom inteligencijom nitko saio. Nitko nije kod nas ozbiljno razmišljao o odnošaju među narodima napretkom na jednoj i bijedom na drugoj strani, koji se od dana na dan povećavaju. Sva

naša inteligencija t. j. citavo činovništvo (i druge inteligencije i nemno) smatra se povišenom nad tim pitanjima. Bijede je uvijek bilo i uvijek će je biti, ljudi, koji gladuju, bilo je uvijek i bit će ih, jer ova je eto duševna kultura naše inteligencije. Čast i čimama! — i govorimo općenito.

Sa idjom socijalne pravdnosti i su isli i ideja pacifizma. Kad bude savjest društva i ljudskog razvijena u toliko, da neće moći mine savjesti ispričati pojedince, ne će moći iskoriti čiva: n'na ode. Potpuna sloboda i zasgurana egzistencija osoba bit će i udjelom naroda. Svakomu narodu bit će drno potpuno pravo samoodređenja. Pacifizam ne znači vječnu vladu današnjih vada i nasilnika, kažo ga je pred sto godina htjeo i otkriti sveta a anca, već potpunu slobodu svih naroda. Radi toga jest razumljivo „Z. S.“ središte pacifičnog žnja jugoslavenskih žena.

Već je jasno vidjet, da „Z. S.“ znači nešto sasna novo u našoj literaturi. On iznosi na dnevni red probleme i ideje, o kojima naša javnost prije nije razmišljala, nije znaa da opstojeli ih je omalovažavala. O našim domaćim politikama govori se dosta stvarno i objektivno, a sa živahnim težnjom o poboljšanju.

Iznosim nekoliko citata iz raznih članaka „Z. S.“, da uzmogne svaki čitaoc „H. L.“ proučiti sam vrijednost i značaj tog mjesečnika. Kvedrova odmah u programnom članku veli: „Hoćemo socijalnu skrb za žene i djecu, hoćemo političku i socijalnu ravnopravnost žena s muševima, hoćemo slobodan razvijak slobodni

ženskinja. Ne ćemo, da žena bude ma gdje zapostavljena zato, jer je žena, nego želimo, da se ravnopravna s muševima oduševljava i bori za sve ono, što je vrijedno oduševljenja i borbe. U krasnoj raspravi, „Šta treba raditi“, čitamo: „Zaostlost ženskinja, to će reći nedovoljna razvijenost duševnog života, prva je nevolja ženska, kojoj treba otpomoći. Zato mora da bude naša jugoslavenska žena u prvom redu prosvjetiteljka. Ona mora da uzgaja žene u duhu naprednom i slobodnom, mora da zadoji duše podmlatka ženskog svijeta plemenitim idejama narodnim i opće čovječanskim. Tako će ona izvršiti svoju dužnost prema svom spolu; stvorit će duševne pacijente za ravnopravnost ženskinja s muševima.“ Nije li svetom dužnošću svakog poštenog čovjeka potpomagati te težnje? Pročitajte taj člank dva, tri puta i postat ćete plemenitiji, tako toplo, uvjerljivo jest pisan. Slične misli izražuje Lena Ujević u članku „Zadaća jugoslavenske žene“: „Naš rad hoćemo da identifikiramo s naprednošću, a napredne smo za to, da budemo narodne . . . a dalje opet: Treba da se sada svi složimo — svi bez razlike spola, jer bi esni ciklon današnjega rata odnijet će sa sobom sve šta bude slabo, rastreseno, nesložno“. Oštri, impresioni članak Milice Djurić već sam spomenuo. Svršava tim jakim riječima:

Žene, napred u borbu za vaša oteta prava!
Borbom pobjedi, pobedom jednakosti!
Živela slobodna žena oslobođenog čovječanstva!

(Nastavit će se.)